

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1890.

Första Kammaren.

N:o 2.

Onsdagen den 22 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 10 f. m., och dess förhandlingar leddes af herr vice talmannen.

Herr *Pehrsson* anmälde, att han infunnit sig vid riksdagen.

Företogs val af tio ledamöter i konstitutionsutskottet; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Herr <i>Alin</i>	med 113 röster
» <i>Behm</i>	» 113 »
Friherre <i>von Essen, Reinhold</i>	» 112 »
Herr <i>von Strokirch</i>	» 112 »
» <i>von Post</i>	» 111 »
» <i>Bergius</i>	» 79 »
» <i>Gilljam</i>	» 79 »
» <i>Lindahl</i>	» 79 »
» <i>Unger, Magnus</i>	» 79 »
» <i>Rundbäck</i>	» 76 »

Företogs val af tolf ledamöter i statsutskottet; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Herr <i>Casparsson</i>	med 120 röster
Friherre <i>Leijonhufvud, B. A.</i>	» 120 »
Herr <i>Tamm, H. P. P.</i>	» 120 »
» <i>Königsfeldt</i>	» 119 »
Grefve <i>Sparre</i>	» 119 »
Herr <i>Odelberg</i>	» 118 »

Grefve <i>Piper</i>	med 118 röster
Herr <i>Boström, Filip</i>	» 116 »
» <i>von Ehrenheim</i>	» 113 »
» <i>Ekenman, V. N.</i>	» 84 »
» <i>von Hedenberg</i>	» 82 »
» <i>Bohnstedt</i>	» 81 »

Företogs val af tio ledamöter i bevillningsutskottet; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Herr <i>Lithander</i>	med 125 röster
» <i>Tham, W.</i>	» 125 »
» <i>Fock</i>	» 124 »
Friherre <i>Barnekow, C. F. K.</i>	» 122 »
Herr <i>Sederholm</i>	» 121 »
» <i>Reuterswärd</i>	» 116 »
» <i>Örwall</i>	» 89 »
» <i>Ekenman, Thor</i>	» 86 »
» <i>Stephens</i>	» 86 »
» <i>Wallberg</i>	» 86 »

Företogs val af åtta ledamöter i bankoutskottet; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Herr <i>Nordenfelt</i>	med 115 röster
» <i>Ericsson, H. M.</i>	» 113 »
» <i>Falk, Vilhelm</i>	» 113 »
» <i>Söderhjelm</i>	» 113 »
» <i>Sandberg</i>	» 108 »
» <i>Mallmin</i>	» 88 »
» <i>Cederberg</i>	» 81 »
» <i>Samzelius</i>	» 81 »

Företogs val af åtta ledamöter i lagutskottet; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Herr <i>Bergström</i>	med 114 röster
» <i>Fröberg</i>	» 114 »
» <i>Hasselrot</i>	» 114 »
» <i>Lundin</i>	» 114 »
» <i>Clässon</i>	» 113 »

Herr <i>von Baumgarten</i>	med	78	röster
Grefve <i>Klingspor, P. O. L.</i>	»	78	»
Herr <i>Pehrsson</i>	»	77	»

Företogs val af sex suppleanter i konstitutionsutskottet; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Herr <i>Carlborg</i>	med	103	röster
Friherre <i>Lejonhufvud, Sten</i>	»	102	»
Herr <i>Kajerdt</i>	»	97	»
» <i>von Sydow</i>	»	75	»
» <i>Helander</i>	»	75	»
» <i>Larsson, A.</i>	»	74	»

sedan ordningen emellan dem, som erhållit lika röstetal, blifvit genom lottning bestämd.

Företogs val af nio suppleanter i statsutskottet; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Herr <i>Fränckel</i>	med	100	röster
» <i>Bergman</i>	»	100	»
» <i>von Schulzenheim</i>	»	98	»
Grefve <i>Barnekow, A. G.</i>	»	96	»
Herr <i>Svedelius</i>	»	93	»
» <i>Almén</i>	»	91	»
» <i>Almgren</i>	»	70	»
» <i>Tornérhjelm</i>	»	60	»
Friherre <i>Klingspor, C. G. A.</i>	»	53	»

sedan ordningen mellan de båda förstnämnde blifvit genom lottning bestämd.

Företogs val af sex suppleanter i bevillningsutskottet; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Herr <i>Söderberg</i>	med	79	röster
» <i>Andersson, P. J.</i>	»	73	»
» <i>Ahnström</i>	»	72	»
» <i>af Burén</i>	»	71	»
» <i>Cavalli</i>	»	60	»
» <i>Flach</i>	»	51	»

Företogs val af fem suppleanter i bankoutskottet; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Herr <i>Ekdahl</i>	med 85 röster
» <i>Samme</i>	» 84 »
» <i>Jönsson</i>	» 82 »
Friherre <i>Wrangel von Brehmer</i>	» 81 »
Herr <i>Stridsberg</i>	» 75 » .

Företogs val af åtta suppleanter i lagutskottet; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Herr <i>Nilsson, Ola</i>	med 82 röster
» <i>Kerfstedt</i>	» 77 »
» <i>Andersson, G.</i>	» 75 »
» <i>Bengtsson, J.</i>	» 74 »
» <i>Wijkmark</i>	» 67 »
» <i>Lundström</i>	» 66 »
» <i>Sjölund</i>	» 66 »
» <i>Brehmer</i>	» 66 » ,

sedan ordningen mellan de tre sistnämnde blifvit genom lottning bestämd.

Aflemnades följande motioner:

n:o 6, af herr *Almström*, angående skrifvelse till Konungen i fråga om tillstånd att inrätta s. k. industrilotterier;

n:o 7, af herr *Casparsson*, om anvisande af ett stipendium åt skulptören S. Andersson för konststudiers idkande;

n:o 8, af herr *Bergström*, om anslag till en e. o. professorsbeställning i slaviska språk vid universitetet i Upsala;

n:o 9, af herr *Treffenberg*, om bildandet af en fond till underlättande af åtgärder för arbetares olycksfallsförsäkring, inrättande af sjukkassar och åstadkommande af ålderdomsförsäkring; samt

n:o 10, af herr *Helander*, om utfärdande af stadganden ang. exakta mantalsbråks förvandling till och utbyte mot decimalbråk.

Dessa motioner blefvo, hvar för sig, på derom framställda yrkanden bordlagda.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Treffenberg* från och med den 24 innevarande månad till och med den 5 nästkommande februari samt herr *Falk*, *Helmer*, under fem veckor, räknadt från den 27 i denna månad.

Föredrogs och hänvisades till lagutskottet justitieombudsmannens vid innevarande riksdag afgifna embetsberättelse.

Justerades sex protokollsutdrag för detta sammanträde.

På framställning af herr vice talmannen beslöts, att Kongl. Maj:ts den 18 innevarande januari bordlagda nådiga proposition till Riksdagen angående statsverkets tillstånd och behof skulle uppföras sist på föredragningslistan till nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 3,03 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.

Fredagen den 24 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 2 e. m., dervid dess förhandlingar leddes af herr vice talmannen.

Justerades protokollen för den 16 och 17 i denna månad.

Anmäldes och bordlades kanslideputerades memorial n:o 1, angående antagande af tjänstemän i Riksdagens kansli.

Upplästes följande dödsattest:

Att kanslirådet *Lars Arvid Forssman*, boende i Norra Blasieholms- hamnen n:o 15, afled den 21 dennes i en ålder af 47 år, intygar härmed. Stockholm den 22 januari 1890.

Mauritz Aspelin.
Andre stadsläkare.

Härpå upplästes och godkändes förslag till kammarens skrivelse till Konungen med anmälan om den genom berörda dödsfall uppkomna ledighet inom kammaren.

Upplästes ett insändt läkarebetyg af följande lydelse:

Att ledamoten af Riksdagens Första Kammare *Nils Andersson* å Öllsjögård i Kristianstads län lider af influensa och i följd deraf är

för närvarande och tills vidare förhindrad att infinna sig vid innevarande års Riksdag, intygas härmed på heder och samvete.

Öllsjögård den 22 januari 1890.

Chr. Cimmerdahl.
Provinsialläkare.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet herr *af Buréns* den 20 i denna månad bordlagda motion, n:o 2, om inrättande af ett riksbankens afdelningskontor i Linköping.

Föredrogs och hänvisades till konstitutionsutskottet herr *von Strokirchs* den 21 innevarande januari bordlagda motion, n:o 3, med förslag till grundlagsändringar, åsyftande ett ständigt ekonomiutskotts inrättande i stället för de tillfälliga utskotten.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet herr *Treffenbergs* den 21 i denna månad bordlagda motion, n:o 4, med förslag till ändrad lydelse af 4 § 2 mom. och 42 § i förordningen angående försäljning af brännvin m. m. den 29 maj 1885.

Föredrogs och hänvisades till lagutskottet den af herr *Unger, Adolf*, väckta, den 21 innevarande januari bordlagda motionen n:o 5, med förslag till ändrad lydelse af 7 § i förordningen om allmän flottled den 30 december 1880.

Efter föredragning af herr *Almströms* den 22 i denna månad bordlagda motion, n:o 6, angående skrifvelse till Konungen i fråga om tillstånd att inrätta s. k. industrilotterier, beslöt kammaren hänvisa denna motion till behandling af ett tillfälligt utskott.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet följande den 22 innevarande månad bordlagda motioner:

n:o 7, af herr *Casparsson*, om anvisande af ett stipendium åt skulptören S. Andersson, för konststudiers idkande;

n:o 8, af herr *Bergström*, om anslag till en extra ordinarie professorsbeställning i slaviska språk vid universitetet i Upsala;

n:o 9, af herr *Treffenberg*, om bildande af en fond till underlättande af åtgärder för arbetarens olycksfallsförsäkring, inrättande af sjukkassor och åstadkommande af ålderdomsförsäkring; samt

n:o 10, af herr *Helander*, om utfärdande af stadganden angående exakta mantalsbråks förvandling till och utbyte mot decimalbråk.

Herr *Söderberg* uppläste en motion, n:o 11, med förslag till ändrad lydelse af §§ 13 och 15 riksdagsordningen.

Denna motion blef på derom framställt yrkande bordlagd.

Herr *Biesért* erhöll på begäran ordet och yttrade: Jag hade ämnat framlägga en motion, som afsåg inskränkning af rättighet för kringresande agenter att försälja bränvin på landsbygden, men då jag erfarit, att landshöfding *Treffenberg* väckt en motion i samma syfte, hvilken jag haft tillfälle genomläsa och funnit innehålla detsamma, som jag ämnat föreslå, anhåller jag att få instämma i denna motion, n:o 4, som nu blifvit hänvisad till bevillningsutskottet.

På gjord proposition medgaf kammaren, att detta yttrande finge medfölja herr *Treffenbergs* berörda motion till bevillningsutskottet.

Tillkännagafs, att herr vice talmannen och de öfriga ledamöter, som fått i uppdrag att jemte talmannen tillsätta kammarens kansli och vaktbetjening, ansett nödigt, att i kansliet anställdes 2 förste notariier, 11 notariier med skyldighet att vara underkastade den förändring i tjänstgöring, som kunde föranledas deraf att sekreteraren egde till sitt biträde vid förändret och uppsättandet af kammarens protokoll använda en af notarierna, vidare 1 förste kanslist, 1 registrator, 6 kanslister, 1 förste vaktmästare och 8 vaktmästare, samt, under förutsättning att detta godkändes af kammaren, antagit såsom *förste notariier*: kanslisekreteraren friherre C. J. A. J. Alströmer och sekreteraren i justitieombudsmansexpeditionen C. D. R. von Schulzenheim; *notariier*: t. f. kanslisten i kongl. kommerskollegium G. E. von der Burg, byråingeniören K. M. Lindberg, kammarherren F. A. G. Berenrceutz, vice häradshöfdingen J. F. Hammarberg, amanuensen i kongl. landtförsvarsdepartementet friherre O. T. Hermelin, vice häradshöfdingen C. A. T. Bergendahl, amanuensen i kongl. arméförvaltningen A. Göransson, e. o. hofrättsnotarien C. G. Barthelson, postexpeditören L. Kræpelin samt vice häradshöfdingarne A. T. Hagman och H. Rydin; *förste kanslist*: vice häradshöfdingen H. W. Hedenstierna; *registrator*: kammarherren B. Fock;

kanslister: fortifikationskassören H. F. W. Geete, kanslisten i kongl. hofexpeditionen K. Radhe, vice häradshöfdingarne grefve B. H. B. Mörner och B. Tomason, amanuensen i kongl. domänstyrelsen H. J. Modigh samt litteratören E. Fahlstedt; *förste vaktmästare*: E. Ehrnström; *vaktmästare*: F. W. Malmberg, E. Pira, G. A. Söderqvist, O. A. Pettersson, C. A. Andersson, J. E. Sjöberg, J. A. Lundqvist och J. Wahlqvist.

Härtill lemnade kammaren på gjord proposition sitt godkännande.

Justerades sex protokollsutdrag för detta sammanträde.

Kammaren åtskildes kl 2,18 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.

Lördagen den 25 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m., och dess förhandlingar leddes af herr vice talmannen.

Justerades protokollet för den 18 innevarande månad.

Herr statsrådet friherre *von Essen* aflemnade Kongl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående befrielse från utgifvande till kronan af vissa s. k. skilnadsarrenden;

2:o) angående jemkning af den på hemman å landet hvilande inqvarteringsbörda;

3:o) angående upphörande af den inom Kalmar stift utgående s. k. allhelgonahjelpen; och

4:o) angående befrielse för sterbhusdelegarne efter aflidne justitieombudsmannen S. L. Theorells enka, Sofia Wilhelmina Theorell, född von Schwerin, från erläggande af stämpelafgift vid lagfart å fideikommissegendomen Borkhult med Gobo och underlydande hemman.

Dessa kongl. propositioner blefvo härefter föredragna och på begäran bordlagda.

Statsverks-
propositionen. Föredrogs å nyo Kongl. Maj:ts den 18 innevarande månad bordlagda nådiga proposition till Riksdagen angående statsverkets tillstånd och behof.

Herr Carlborg: Det är säkerligen flere än jag inom denna kammare, som med mera än vanligt intresse väntat att få taga del af innehållet i den Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående statsverkets tillstånd och behof, som nu föreligger till Riksdagens pröfning.

Så mycket visste hvar och en, att, tack vare det nu rådande tullskyddssystemet, i förening med en allmänare lyftning i verdenshandeln, statsinkomsterna mycket öfverstigit det beräknade beloppet och sålunda tillfört statskassan ett ganska betydligt öfverskott, hvilket regeringen hade att tillgå för 1891 års statsreglering. Det största intresset var således koncentreradt kring användandet af detta öfverskott.

För min del hade jag hoppats att Kongl. Maj:ts regering, som ju i sig bör innefatta ett uttryck af riksdagsmajoritetens åsigt, hade vidtagit några åtgärder, som varit i statsregleringen synliga för att realisera de önskningsmål, som tullskyddsvännerna, jemte skyddet för våra fosterländska näringar, satt främst på sitt program. Jag syftar härmed dels derpå, att statsregleringen bort så uppgöras, att lån icke behöft anlitas för tillgodoseende af statens behof och dels derpå, att någon åtgärd bort vidtagas för att med öfverskottsmedlen minska Sveriges statsskuld. Denna uppgick, enligt statsrevisorernas senaste berättelse, till den ofantliga summan af 265,044,000 kronor. Om härtill lägges, hvad hypoteksföreningarne upplånat, eller omkring 200,000,000 kronor, så stiga dessa summor sammanslagne till ett belopp som, fördeladt på samtliga Sveriges inbyggare, från och med det spädaste barn till och med den bräckligaste åldring, utgör ungefär 100 kronor på hvar och en.

Jag erkänner villigt att de i den kongl. propositionen föreslagna statsändamål, till hvilka utöfver de vanliga och årligen återkommande äskats anslag, äro både nyttiga och, i hufvudsak, äfven nödvändiga, men jag anser icke, att behofvet af deras genomförande är så trängande, att vid denna statsreglering bort dertill påfordras så stora belopp som nu föreslagits.

Vi veta alla, hvilka mäktiga krafter som arbeta på undergräfvandet af det nu rådande tullsystemet. Om dessa lyckas i sina bemödanden, och de snart stundande valen till Andra Kammaren skulle förflytta riksdagens tyngdpunkt till frihandlarnes parti, så vore detta i hög grad sorgligt, för att icke säga snöpligt, om tullpartiet, som i tre år så godt som enväldigt dikterat riksdagsbesluten, icke skulle lemna andra spår efter sig i vår utvecklings historia än att, på grund af de förhoppningar, som partiets tillkomst väckte till lif, åtskilliga nya industrigrenar börjat utveckla sig, men hvilka, genom en förändring af system, antagligen skulle gå sin undergång till mötes.

Jag hade derföre hoppats, att tullskyddsvännerna, då medel nu finnas tillgängliga, velat göra början med bildandet af en fond för minskande af Sveriges statsskuld. Min öfvertygelse är, att om så kommer att ske vid denna riksdag, densamma derigenom skall resa sig ett äreminne, som för samtid och efterverld skall bära vittnesbörd om dess fosterländska sträfvan.

Hvad nu jernvägsbyggandet beträffar, så hafva meningarne varit delade, huruvida dertill böra användas tillgängliga statsmedel, eller om för detta ändamål borde under alla förhållanden upplånas penningar. Då, såsom nu, stora öfverskott förefinnas, hade det synt mig, att inga

*Statsverks-
propositionen.*

(Forts.)

lån bort anlitas, åtminstone icke för anskaffande af rörlig materiel, som ju icke kan räknas såsom fast och bestående statstillgång, när den samma inom några år förstöres och sålunda icke mera finnes till. Deremot tror jag det vara välbetänkt, om staten genom sin starka kredit upptager lån för billig ränta i syfte att understödja större enskilda affärsföretag, såsom t. ex. jernvägsbyggnader eller dylikt. Vilja vi, protektionister, göra oss förtjenta af det anseende vi sjelfve velat gifva oss att vara mera sparsamma med statens medel, mera försigtiga och omtänksamma än herrar frihandlare, så är det statsutskottets och Riksdagens ovilkorliga pligt att göra betydliga afprutningar på de förslag, hvartill nu äskas penningar. De kunna, enligt mitt förmenande, anstå till en lägligare tid.

Ehuru hvad jag nu haft äran yttra kunnat sammanfattas i endast några få ord, en erinran från min ringa person till större sparsamhet med statens medel, skulle jag dock önskat, att i statsverkspropositionen förekommit anspråk på anslag för upphjelpande af en näring, som, hittills lemnad åt sig sjelf, bedrifvits på ett föga tillfredsställande sätt; jag menar det bohusslänska sillfisket. Såsom herrarne veta, står vår bohussill i mycket lågt pris i förhållande till den norska och skottska sillen. Detta beror icke så mycket på sjelfva råmaterielets beskaffenhet som icke fast mera på mindre lämpliga förfaringssätt vid dess tillgodogörande. Då sillen för tretton år sedan i större mängd »gick till» vid våra kuster, väcktes hos befolkningen stora förhoppningar om en blifvande rikedomskälla, sådan den visade sig vara under förra sillfiskeperioden vid slutet af förra århundradet; men hittills hafva dessa förhoppningar icke gått i fullbordan och detta, enligt mitt förmenande, endast och allenast emedan silsalterinäringen skött sig mycket illa. Visserligen har öfver allt vid kusten uppstått en mängd salterier, men, med undantag af några få större etablissemang, hafva de alla användt icke blott olika utan till och med origtiga metoder för silsaltningen, hvarigenom varan i ett otillfredsställande skick kommit i marknaden. Angående dessa salteriers tillväxt under de senaste tolf åren, ber jag att få meddela herrarne en uppgift, som jag från Göteborg erhållit, rörande antalet personer, hvilka under nämnda tid hos Konungens befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län anhållit om tillstånd att få inom länet idka silsaltning. Enligt denna uppgift anmälde sig sålunda:

År 1878	1
» 1879	3
» 1880	0
» 1881	1
» 1882	52
» 1883	135
» 1884	17
» 1885	23
» 1886	63
» 1887	26

År 1888	19
» 1889	101
	<hr/>
	Summa 441

*Statsverks-
propositionen.*
(Forts.)

Det är aldeles klart, att då nu alla dessa salterier, med det nyss nämnda undantaget af några få större fabriker, i allmänhet förestås af okunnigt folk, tillverkas en vara, som är otillfredsställande och därför betingar ett lågt pris. De vilja alla göra så stor vinst som möjligt, och, ehuru de väl veta, att endast den feta sillen är fullt tjenlig till saltning, använda de i medeltal äfven mager sill, som icke sällan lägges hvarfals med den feta. Detta observeras icke alltid af uppköparne eller andra, till hvilka sillen säljes, och på det sätt kommer en underhållig vara i marknaden. Under förra århundradets sillfiske öfvervakades sillsaltningen vid salterierna af i statens tjenst anställda sillvrakare, ett förfaringssätt som ännu i dag med fördel användes i Skottland. Jag vågar icke yttra mig, huruvida det vore lämpligt att nu hos oss införa samma kontroll. Men säkert är, att i denna fråga något bör göras, och jag har velat omnämna detta, i förhoppning att vid denna eller nästa Riksdags statsreglering åtgärder måtte föreslås till upphjelpande af den bohuslänska sillfiskeriarbetarnas. Att detta mitt yttrande måtte få till statsutskottet åtfölja den kongl. statsverkspropositionen anhåller jag vördsamt.

Herr Mankell: Jag skall bedja att i korthet få yttra några ord om den nu föreslagna statsregleringen.

När man tager i betraktande de senaste statsregleringarne, den för år 1891 inbegripen, så finner man, att budgetens totalsumma

för år 1887	uppgått till	82,354,000 kronor
» » 1888	» »	84,697,000 »
» » 1889	» »	87,681,000 »
» » 1890	» »	92,767,000 »

och att den » » 1891 är föreslagen till 94,489,000 »

Godkännes den nu framlagda statsregleringen, skulle budgeten på allenast fem år hafva ökats med icke mindre än 12,000,000 kronor. Nominelt skulle emellertid ökningen af den nu föreslagna regleringen, i förhållande till den föregående, knappast uppgå till 2,000,000.

Men erinrar man sig att bland utgifterna på 1890 års reglering finnas upptagna icke mindre än 4,754,000 kronor till betäckande af brist i 1887 års statsreglering, i följd hvaraf de verkliga utgifterna för statsändamål år 1890 blott uppgingo till omkring 88,000,000, så inses att hoppet mellan densamma och den nu föreslagna i sjelfva verket uppgår till omkring 6½ millioner, det största som på länge förekommit.

Alla känna vi de orsaker, som gjort en sådan ökning af budgeten möjlig. De ligga i de nya tullarne och i främsta rummet i lifsmedeltullarne. Genom dessa hafva tullinkomsterna, som år 1887 blott uppgingo till 30,704,000 kronor, år 1888 ökats till 37,718,000 kronor och år 1889 till icke mindre än 42,475,000 kronor, följaktligen under trenne

Statsverkspropositionen. (Forts.) år stegrats med icke mindre än närmare 12,000,000, således just med budgetens under fem år höjda belopp.

Planen att genom utgiftssiffrans ökande binda kommande riksdagar vid lifsmedelstullarne synes därför temligen uppenbar.

Den ökade skattebördan har till större delen drabbat de obemedlade, inom riksdagen icke företrädde folkklasserna.

Men nämnda siffra af 12 millioner representerar ingalunda den ökade bördans *hela* belopp. Ty dertill måste äfven läggas den vinst, som de gynnade producenterna af de nya tullarne erhållit — en vinst, som af många antages uppgå till samma belopp som statens ökade inkomster.

Vid sådant förhållande synes intet vara billigare, än att sistnämnda klasser vid denna statsreglering genom skattelindringar återfått åtminstone en del af det belopp, som sålunda blifvit dem fräntaget.

Men långt ifrån att detta skett — lika litet som vid föregående statsreglering — så har i stället just för *det* folklager, som skolat vinna på det nya tullsystemet, af regeringen nu en ytterligare skattelindring blifvit ifrågasatt i form af fortsatt afskrifning på grundskatter och roteringsbörd. Äfven den gengäld, som härför skolat lemnas, nemligen en vidare utsträckning af värnpligten och af bevärningsöfningarne, kommer att hårdast drabba de förbisedda massorna.

Jag hemställer till eder, mine herrar, om sådant kan anses öfverensstämmande med rättvisa och billighet.

*Och på samma gång jag på det högsta beklagar ett sådant tillvägagående, begagnar jag tillfället att framföra en visserligen kortfattad men därför icke mindre kraftig *protest* mot detta hänsynslösa åsidosättande af det orepresenterade och därför svagare folklagrets bästa till förmån för den magtegende klassens intressen.

Visserligen har man kastat en obetydlig styfver åt massorna under form af 100,000 kronors afsättning till en blifvande olycksfallsförsäkring och till sjukkassar. Men oberäknadt att sådant i ingen mån kan ersätta verkningarne af en omedelbar skattelindring, så utgör en dylik åtgärd ett första steg till beträdande af *statssocialismens* väg, för hvilket jag anser mig böra högeligen varna. Ty derigenom kunna för framtiden anspråk väckas, hvilka blifva omöjliga att tillfredsställa och då kunna föranleda betänkliga rubbningar i samhällsordningen.

Emellertid anser jag mig icke böra stanna vid en mer eller mindre platonisk protest. Utan jag vågar äfven vända mig till denna kammares medlemmar af statsutskottet och bevillningsutskottet och bedja dem taga i betraktande de förhållanden, jag vidrört, samt värdsamt hos dem anhålla, att de måtte tillstyrka å ena sidan de besparingar, som säkerligen kunna göras, och å andra sidan de skattelindringar, som i följd deraf blefve möjliga.

Utän att i någon mån härstädes vilja inlåta mig i detaljer, vill jag i afseende på besparingarne dock antyda, att desamma lämpligast synas kunna ske på de ovanligt högt tilltagna anslagsfordringarne för försvaret till lands och sjös, hvilka måste förefalla så mycket egen-

domligare, som enligt flere utländska statschefers sammanstående vittnesbörd freden sällan varit mera betryggad än för närvarande. *Statsverkspropositionen.*

Och i afseende på lindringarne tillåter jag mig blott anmärka, att, enligt min åsigt, desamma, genom mantalspenningarnes upphäfvande och sockertullens nedsättande, lämpligast torde kunna åstadkommas.

(Forts.)

Mycket vore visserligen ytterligare att säga om statsregleringen. Men jag vill för tillfället nöja mig med det här sagda och anhålla, herr vice talman, att detta mitt yttrande, sedan det blifvit justeradt, måtte få åtfölja statsregleringspropositionen till statsutskottet.

Herr Borg: Jag anhåller att få förena mig med herr Mankell i det hufvudsakligaste af hvad han nu anført.

Herr Spånberg: Äfven jag ber att få förena mig med herr Mankell, undantagandes hvad han yttrade angående statsregleringen.

Efter härmed slutad öfverläggning blef den kongl. propositionen jemte de i anledning af densamma nu afgifna yttrandena hänvisad till statsutskottet.

Föredrogs och hänvisades till konstitutionsutskottet herr *Söderbergs* under gårdagen bordlagda motion, n:o 11, med förslag till ändrad lydelse af §§ 13 och 15 riksdagsordningen.

Föredrogs och godkändes Riksdagens kanslideputerades nästlidne dag bordlagda memorial n:o 1, angående antagande af tjenstemän i Riksdagens kansli.

Afgåfvos följande motioner:

n:o 12, af herr *Unger, Adolf*, om inrättande af ett riksbankens afdelningskontor i Venersborg;

n:o 13, af herr *Ölander*, angående inskränkning i den rätt till försäljning af maltdrycker, som tillkommer tillverkare af sådana drycker;

n:o 14, af densamme, med förslag till ändrad lydelse af 11 § i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862;

n:o 15, af herr *Kerfstedt*, om anslag till lån åt behöfvande fiskare för inköp af båtar eller fiskeredskap m. m.;

n:o 16, af densamme, om anslag för åvägbringande af regelbunden ångbåtsförbindelse mellan svenska hamnar och La Platafloden;

n:o 17, af herr *Adelsköld*, med förslag till lag angående förändrad benämning af domare på landet m. m.;

- n:o 18, af densamme, angående förhöjd tullrestitution vid utförelse af punsch, som inom riket tillverkats af utländska råämnen;
n:o 19, af densamme, med förslag till lag om ålderdomsförsäkring;
n:o 20, af herr *Mankell*, angående sjöförsvarets materiel;
n:o 21, af herr *Alin*, om anslag till fortsatt utgifvande af arbetet »Svenska riksdagsakter»;
n:o 22, af herr *Roman*, angående skrifvelse till Konungen med begäran att äfven vintertiden måtte anordnas nattåg å norra stambanan;
n:o 23, af herr *Ekdahl*, angående förändrad tullbehandling af tomma säckar; samt
n:o 24, af herr *Claëson*, om upphäfvande af 5 punkten i 8 kap. 2 § rättegångsbalken.

Dessa motioner blefvo, hvar för sig, på derom framställda yrkanden, bordlagda.

Ledighet från riksdagsöromålen beviljades herr *von Baumgarten* under fjorton dagar från den 30 i denna månad.

Justerades tre protokollsutdrag för detta sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 11,21 f. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.